Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 05.06.2026
Vår ref.: 2026/2250
Deres dato:
Deres ref.:

Statens vegvesen

Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bjørn Stokke, 37 01 75 42

Tillatelse etter forurensningsloven til tiltak i form av mudring og utfylling i Sundtjørn i Birkenes kommune i forbindelse med utbedring av veg

Statsforvalteren i Agder gir Statens vegvesen tillatelse til mudring og utfylling av masser i Sundtjørn ved gnr./bnr. 124/34 i Birkenes kommune. Tiltakene skal gjennomføres i forbindelse med utbedring av rv. 41, og hensikten med det konkrete tiltaket er å utvide og heve vegbanen for å unngå oversvømmelse.

Tillatelsen er gitt på visse vilkår med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Vi varsler om saksbehandlingsgebyr iht. forurensningsforskriften § 39-4.

Vi viser til søknad av 11.02.2026 om tiltak i vassdrag ved gnr./bnr. 124/34 i Birkenes kommune, endring av søknaden datert 24.04.2026, tilleggsopplysninger av 21.05.2026 og til øvrig kommunikasjon i saken.

1 Vedtak

1.1 Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder gir Statens vegvesen (heretter omtalt som SVV) tillatelse til følgende tiltak i Sundtjørn i forbindelse med utbedring av rv. 41 i Birkenes kommune:

a) mudring av inntil 660 m³ masser fra land

b) utfylling av inntil 660 m³ sprengsteinmasser under kote 0 fra land og/eller lekter

Tillatelsen med vilkår følger vedlagt og gjelder i to år fra dags dato.

Tillatelsen er gitt på visse vilkår med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16.

1.2 Forhåndsvarsel om saksbehandlingsgebyr

Søker skal betale gebyr for vår behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften § 39-3. Ut fra ressursbruken i saksbehandlingen skal saken plasseres i gebyrsats 6, jf. § 39-4. Saksbehandlingsgebyret i sats 6 er kr 47 300.

Dere kan sende merknader til dette varselet til oss innen to uker etter at dere har mottatt dette. Vi fatter endelig vedtak om gebyrsats etter at fristen for å sende merknad er utløpt.

2 Kort om bakgrunnen for saken

SVV søker om tillatelse til mudring og utfylling av masser i Sundtjørn i Birkenes kommune. Tiltakene skal utføres i forbindelse med heving og breddeutvidelse av rv. 41. Årsaken til at vegen må heves, er at vannstanden i de to tjernene på hver side av vegen varierer mye og at vegen oversvømmes ved høy vannstand. SVV har beskrevet at mudring og utfylling vil skje på østsiden av rv. 41.

Bakgrunnen for at det er behov for masseutskifting, er at bunnmassene i tjernet er ustabile muddermasser, som må erstattes med sprengstein.

Mudringen vil bli gjennomført fra land ved bruk av gravemaskin. Muddermassene vil plasseres på nord- og sørsiden av tiltaksområdet for avrenning. Statens vegvesen beskriver i den reviderte søknaden at forurensede muddermasser skal transporteres til godkjent deponi. De ønsker å plassere rene masser på regulert massedeponi (vi er usikre på hva dette innebærer) eller benytte massene til (sitat) *passende formål ellers i prosjektet* (sitat slutt).

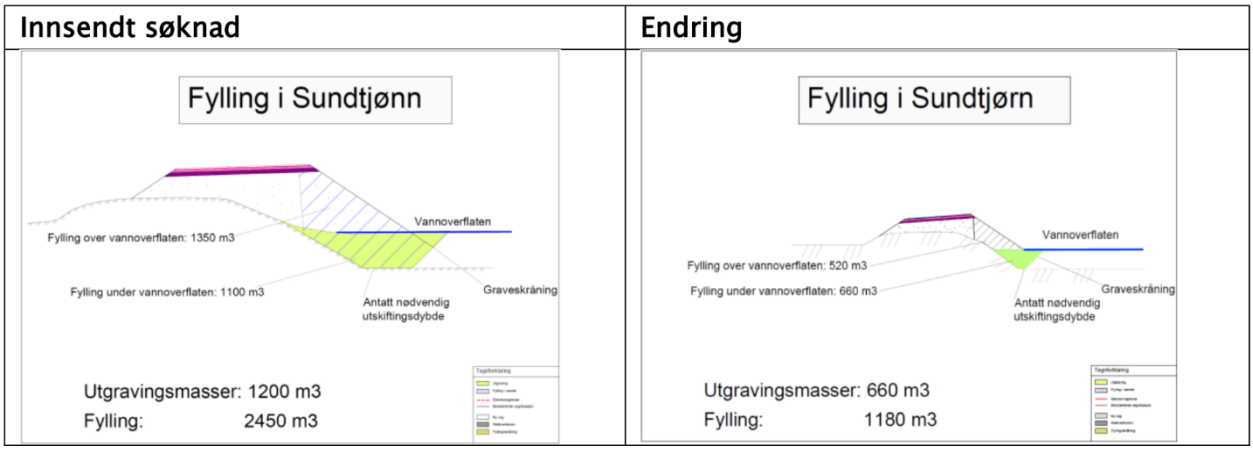

Figur 1 Skisse som viser omfanget av mudring og utfylling i opprinnelig og ny søknad.

SVV ønsker å starte anleggsarbeidene i Sundtjørn i begynnelsen av juni.

2.1 Endringer i søknadsteksten

Disponering av overskuddsmasser fra mudring

I søknaden av 13.02.2026 tok tiltakshaver sikte på å gjenbruke det meste av overskuddsmassene fra mudring lokalt i tiltaksområdet. SVV ønsket å benytte både rene og forurensede muddermasser.

I e-post datert 24.04.2026 har SVV endret omfanget av tiltaket. De skriver også at disponering av forurensede muddermasser på godkjent deponi er foretrukket løsning. De ønsker å plassere rene masser på det de beskriver som regulert massedeponi *eller til passende formål ellers i prosjektet*. Se vår vurdering om disponering av muddermasser nedenfor.

Ramme for mengder som kan mudres og berørt bunnareal
I utgangspunktet søkte SVV om mudring av ca. 1200 m^3 muddermasser over et areal på 300 m^2, og utfylling av 2450 m^3, hvorav 1200 m^3 under vann. Dette er senere endret, og volum for både mudring og utfylling er redusert, jf. revidert søknad datert 24.04.2026. Vegbanen er i henhold til denne søknaden flyttet lenger mot vest, og dette har medført at det er behov å mudre ca. 660 m^3. Utfyllingsvolumet er redusert til 1180 m hvorav 660 m^3 under vann.

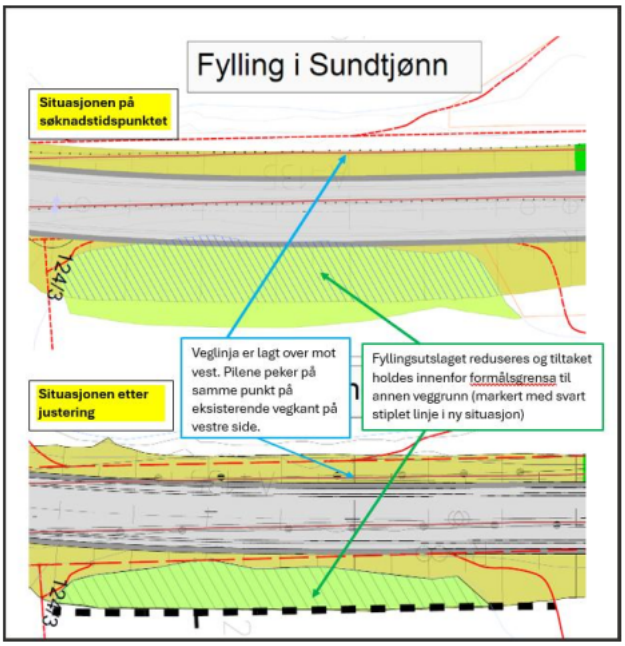

Figur 2 endringer av mudrings- og utfyllingsareal

2.2 Øvrige opplysninger

Sedimentundersøkelser
Det er gjennomført sedimentundersøkelser i tre omganger. Den første undersøkelsen ble gjennomført i august 2025[1] utenfor selve tiltaksområdet og viste forhøyede nivåer av en rekke tungmetaller og organiske miljøgifter, jf. Miljødirektoratets veileder M-608[2]. Dette gjaldt både for metaller, der bly og sink var i tilstandsklasse III, *moderat*, og for organiske miljøgifter der flere PAH-forbindelser var i tilstandsklasse III-V, *moderat – svært dårlig*. Sedimentene fra det ene av tre prøvepunkter ble hentet fra en del av tjernet som ligger utenfor skytebanen til Herefoss skytterlag, og var trolig påvirket av aktivitetene der. Alle tre prøvepunkter lå lenger ute i tjernet enn selve tiltaksområdet. Statsforvalteren vurderte at prøvepunktene ikke var representative for tilstanden i tiltaksområdet.

I den andre prøvetakingsrunden ble det tatt to prøver i og ved tiltaksområdet, jf. e-post fra SVV datert 24.02.2026. Den ene prøven ble tatt på land, like ved området for mudring og utfylling. Analysene viste bakgrunnsnivå eller lavere nivåer enn deteksjonsgrensen for alle analyserte parametere. Bare ett av prøvepunktene lå i selve tiltaksområdet. I og med at den ene stasjonen i tillegg lå på land vurderte Statsforvalteren at heller ikke disse prøvene ga et representativt bilde av forurensningssituasjonen i tiltaksområdet.

[1] Jensen, I. M. (2025) Miljøteknisk sedimentundersøkelse Lille Sundtjenn og Sundtjørn, Sweco AS, prosjektnummer 10248962
[2] Miljødirektoratet, M-608 | 2016, Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota – revidert 30.10.2020

I tredje prøvetakingsrunde ble det tatt sedimentprøver på tre stasjoner i tiltaksområdet[3]. Det ble tatt prøver på tre forskjellige sedimentdybder, 0-30 cm, 30-50 cm og 100 cm. Analyser av prøvene viste forhøyede nivåer av noen organiske miljøgifter. Antracen var i tilstandsklasse III, *moderat* på prøvepunkt tre på 0-30 cm og 100 cm sedimentdybde. Indeno(123cd)pyren var i tilstandsklasse IV, *dårlig* på prøvepunkt 3 på 30-50 cm sedimentdybde. For noen av de organiske miljøgiftene er deteksjonsgrensen høyere enn grensen mellom klasse II og III i henhold til veileder M-608. Det kan derfor ikke utelukkes at sedimentene er i tilstandsklasse III for disse parametrene.

Avbøtende tiltak
Tiltakshaver ønsker ikke å benytte siltgardin ved gjennomføring av tiltaket. Dette er begrunnet med at de mener en siltgardin vil umuliggjøre fiskevandring mellom tjernene Sundtjørn og Lille Sundtjenn, og at tiltakets omfang er lite.

SVV vil stille krav om at all synlig plast skal fjernes fra stein ved lagringssted, omlasting og utfylling. Eventuelt avfall i muddermassene skal også fjernes. Alt avfall som oppstår under tiltaket, skal sorteres og leveres til godkjent deponi. Som en følge av at det er ål i vassdraget skal det ikke gjennomføres arbeider i utvandringstiden i november eller desember. Ved bruk av overskuddsmasser på fylling vil SVV påse at det foregår revegetering av toppmassen ved å gjennomføre befaring etter 1, 3 og 5 år.

2.3 Behandling etter annet regelverk
Plan- og bygningsloven
Området er regulert til bruk og vern av sjø og vassdrag i reguleringsplanen for Søre Herefoss – Hynnekleiv (planID 20210004). Videre er området omfattet av bestemmelsesområde # 4, som har følgende bestemmelse: «Områder merket med bestemmelsesområde # 3 (på land) og # 4 (i vann) kan i anleggsperioden benyttes til virksomhet som er nødvendig for anleggsdriften.»

Etter at søknaden ble justert har Birkenes konkludert med følgende overfor tiltakshaver, jf. e-post fra Statens vegvesen datert 03.06.2026:

> *Basert på revidert byggeplan som vi mottok fra dere, datert 07.05.2026, er tiltaket i tråd med reguleringsplanen. Videre er tiltaket unntatt søknadsplikt etter plan- og bygningsloven, jf. Byggesaksforskriften (SAK10) § 4-3 bokstav a.*

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag
Agder fylkeskommune har uttalt i brev datert 25.03.2026 at tiltaket ikke krever tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag under gitte forutsetninger (se nedenfor).

Vannressursloven
Statsforvalteren i Agder har i eget vedtak av 04.06.2026 med hjemmel i vannressursloven § 11 tredje ledd gitt SVV fritak fra kravet i vannressursloven § 11 første ledd om å opprettholde det naturlige vegetasjonsbeltet, for å midlertidig kunne fjerne kantvegetasjonen langs Sundtjørn ved gnr./bnr. 124/34 i Birkenes kommune.

[3] Larsen, T. E. (2026) Prøvetaking sediment, metode og resultat analyse sediment, Rv. 41, Sundtjørn, Herefoss, COWI AS, oppdragsnr. A226209-005

2.4 Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven
Når Statsforvalteren vurderer tillatelse til tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, og eventuelle vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltakene sammenholdt med fordeler og ulemper tiltakene ellers vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad de omsøkte tiltakene er akseptable sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven
Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om bl.a. kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning, legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften
Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriftens § 9 eller § 10.

2.5 FNs bærekraftsmål
FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. FNs bærekraftsmål ble vedtatt høsten 2015 og består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. De handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Norge er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030. Regjeringens plan for å nå bærekraftsmålene i Norge er lagt frem i Meld. St. 40 (2020-2021) «Mål med mening».

3 Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

3.1 Naturverdier som kan påvirkes av tiltakene
Ifølge Miljødirektoratets Naturbasekart er det registrert ål i Sundtjørn. Den anadrome strekningen i Tovdalsvassdraget går via Laksefossen og Gauslåfjorden opp til Storefoss. Det kan derfor ikke utelukkes at det kan finnes anadrom laksefisk i Sundtjørn. I tillegg er det registrert sik og abbor i vannet. Det er registrert en sensitiv art i nærheten av tiltaksområdet (se nedenfor).

3.2 Miljøpåvirkninger og forurensningsfare ved tiltaksgjennomføring

Tiltak som medfører bevegelse i sediment, påvirker det akvatiske miljø på flere måter. Virkningene varierer avhengig av bl.a. mengde og hvilke masser det dreier seg om, når, hvor og hvordan tiltak gjennomføres, samt innholdet av miljøgifter i massene. De viktigste konsekvensene av slike tiltak er partikkelspredning og tilslamming av nærliggende områder, samt endring og forringelse av habitat til vannorganismer. Dersom sedimentene er forurenset, kan også forurensning spres. Vi har vurdert det ovennevnte i det som følger.

3.2.1. Forurensningsfare ved mudring

Som nevnt i punkt 2.2 over, har sedimentene i tiltaksområdet forhøyede nivåer av noen miljøgifter. Vi vurderer på bakgrunn av dette at det er sannsynlig at mudring i Sundtjørn vil medføre fare for forurensning. De fleste av sedimentprøvene bestod av ca. 20 – 60 % silt og ellers hovedsakelig sand (en av prøvene hadde 8,4 % silt og resten sand). Silt er relativt små partikler (opp til 0,063 mm i størrelse) som lett virvles opp i vannmassene i motsetning til større og tyngre partikler. Statsforvalteren vurderer at det sannsynligvis kan forekomme oppvirvling av sedimentpartikler under mudring ettersom andelen silt i sedimentene er såpass høy.

Mange miljøgifter er hydrofobe og binder seg til silt, leire og organisk materiale (partikkelbunden forurensning). Mobilisering og oppvirvling av slike finpartikler, som en følge av mudring og utfylling, kan medføre frigjøring av miljøgifter som da kan bli mer biotilgjengelige for vannlevende organismer. Spredning av partikler kan også ha negative effekter på organismer ved å endre lysforholdene i vannet. Vi vurderer at det er viktig å begrense spredning av forurensede partikler i størst mulig grad under gjennomføring av tiltaket. Vi begrunner dette med at det er viktige naturverdier i området.

SVV ønsker ikke å benytte siltgardin ved gjennomføring av tiltaket av hensyn til at fisk skal kunne vandre fritt gjennom kulverten mellom Lille Sundtjenn og Sundtjørn. Etter vår vurdering er det viktig å begrense spredning av partikler ut fra tiltaksområdet. Vi er i utgangspunktet enige med SVV i at det er uheldig å sperre en fiskevandringspassasje, men vi anser at en midlertidig og kortvarig stenging av kulverten er akseptabel, da vi ikke forventer at fisk vil prøve å passere denne uansett mens tiltakene pågår. Vi stiller derfor vilkår om bruk av partikkelsperre under tiltakene, jf. vilkår 3.3. Vi stiller også vilkår om måling av turbiditet (partikkelinnhold) i vannmassene under mudring, jf. vilkår 3.4. Vi vurderer at vilkårene om partikkelsperre og turbiditetsmålinger ikke er urimelige grunnet påvist forurensning i sedimentene.

3.2.2. Utfylling
Søknaden omfatter utfylling av inntil 1180 m^3 sprengsteinsmasser, hvorav 660 m^3 under vann. Tilførsel av finstoff fra sprengstein kan føre til nedslamming av nærliggende områder. Vi vurderer at det er sannsynlig at det vil forekomme spredning av partikler fra utfyllingsmassene. Siltgardin, eller andre spredningsbegrensende tiltak med tilsvarende effekt, som vi stiller krav om i vilkår 3.3 vil etter vår vurdering hindre at finstoff spres utenfor tiltaksområdet.

Partikler fra sprengstein kan bl.a. ha et høyere skadepotensial for fisk enn naturlige partikler fordi de er skarpere og kan føre til mekaniske skader på vannlevende organismer, særlig på gjellevev hos fisk og filtrerende bunndyr og dyreplankton. Vi stiller vilkår om at tiltakshaver skal vurdere massenes egnethet med hensyn til innhold av helse- og miljøfarlige stoffer og forringelse av vannmiljøet, jf. vilkår 3.2.

Sprengstein kan i tillegg inneholde rester av nitrogenforbindelser fra uomsatt sprengstoff, noe som kan føre til utlekking av nitrogen i form av ammoniumnitrat. Tilførsel av større mengder nitrogen kan gi eutrofieringseffekter (økt mengde av planteplankton og alger). Nitrogentilførsel har mindre potensial for å forårsake eutrofieringseffekter i ferskvann enn i sjø, siden det som hovedregel er næringssaltet fosfor som er begrensende for alge-/plantevekst i ferskvann.

En annen problemstilling knyttet til bruk av sprengstein til utfylling i vassdrag er plast i utfyllingsmasser. Sprengstein inneholder normalt store mengder plast i form av plastarmering

og/eller tennledninger, koblingsblokker og foringsrør av plast[4]. Plast brytes i liten grad ned i det akvatiske miljøet, men fragmenteres over tid til små partikler. Vannlevende organismer og fugler kan forveksle plast med mat og få små plastpartikler i seg. Det er derfor viktig at sprengstein som fylles ut i vassdrag, inneholder minst mulig plast. Vi stiller vilkår om mottakskontroll for plast og fjerning av synlig plast før utfylling, jf. vilkår 3.2 til tillatelsen. Videre stiller vi krav om oppsamling av plast etter gjennomført utfylling, enten fra vannoverflaten (dersom det ikke brukes elektroniske eller elektriske tennsystemer) og fra bunnen dersom det viser seg at skyteledninger brukt i elektroniske eller elektriske tennsystemer ikke har fulgt med massene ned i fyllingen. Vi vurderer at vilkåret ikke er urimelig og er i samsvar med Miljødirektoratets anbefalinger, jf. fotnote 5.

3.2.3 Støy fra anleggsarbeidene

Anleggsarbeidene kan generere en del støy, både over og under vannoverflaten. Dette kan virke forstyrrende for fuglelivet og vannlevende organismer, redusere verdien av rekreasjon og friluftsliv og virke sjenerende for naboer. Støy kan bære langt avhengig av topografi og vindretning.

Vi forventer at skytebanen er den dominerende støykilden i området, men støy fra anleggsarbeidene vil ha en helt annen karakter og vil være vedvarende over tidsperioden arbeidene pågår. Som nevnt er det observert en sensitiv art ved tiltaksområdet. Vi viser i den forbindelse til brev fra Statsforvalteren datert 04.06.2026 med fritak fra vannressursloven § 11 om kantsone i forbindelse med tiltaket. Der framgår det at tiltakshaver kan ta kontakt med Statsforvalteren for å få nærmere informasjon om hvordan den sensitive arten kan hensyntas. Vi understreker at arbeidene uansett skal gjennomføres så skånsomt som mulig med tanke på at tiltaket skal gi minst mulig negativ påvirkning på naturverdiene, også med tanke på støy.

3.3 Tidsperiode for tiltaksgjennomføring

Det er en hovedregel at tiltak i vann ikke tillates i perioden fra 15. mai til 15. september av hensyn til dyre- og planteliv samt rekreasjon og friluftsliv. I denne perioden er også den biologiske produksjonen i vannmassene stor, og det er ikke ønskelig med negativ påvirkning av vannmassene.

I det aktuelle tilfellet har vi konkludert med at vi kan fravike hovedregelen. Vi har derfor fastsatt vilkår om at arbeidene ikke skal gjennomføres i perioden fra og med 1. september til og med 31. mai, jf. vilkår 1.2. Vi begrunner dette med at det vil være fordelaktig for tiltakshaver å gjennomføre arbeidene på lav vannstand, samt at vi også anser at dette også vil minimalisere forurensning fra tiltaket. Vi viser likevel til at det må tas hensyn til viktige naturverdier som kan bli negativt påvirket av tiltaket, jf. bl.a. avsnitt 3.2.3 om støy ovenfor.

3.4 Disponering av overskuddsmasser

3.4.1 Disponering av overskuddsmasser fra mudring av stedlig sediment

Ifølge søknaden kan det bli behov for å mudre opp mot 660 m^3 sedimentmasser. SVV ønsker å bringe forurensede masser til godkjent avfallsmottak, mens de vil benytte rene masser lokalt i området.

Overskuddsmassene som oppstår ved mudring er i den konkrete saken å anse som næringsavfall, jf. forurensningsloven § 27 bokstav a andre ledd. I henhold til forurensningsloven § 32 første ledd skal næringsavfall bringes til lovlig avfallsanlegg med mindre det gjenvinnes eller brukes på annen måte for nyttiggjøring. I det konkrete tilfellet er det dokumentert forhøyede nivåer av miljøgifter på noen prøvetakingslokaliteter. Noen av analysene har deteksjonsgrense som er høyere enn grensen

[4] Miljødirektoratet sitt faktaark M-1085 | 2018 «Problemer med plast ved utfylling av sprengstein i sjø».

mellom tilstandsklasse II og III i henhold til M-608 massene forurenset, og vi stiller krav om at massene skal leveres til et godkjent avfallsanlegg, jf. vilkår 3.2. Dersom tiltakshaver likevel ønsker å gjenbruke forurensede muddermasser på land, må det avklares med Miljødirektoratet som er rett myndighet for å vurdere om det kreves tillatelse etter forurensningslovens § 11[5].

3.4.2 Avvanning av overskuddsmasser
Det vil trolig bli behov for å avvanne overskuddsmassene fra mudring før de kjøres til avfallsanlegg. Eventuell avvanning av overskuddsmasser skal foregå slik at avrenning og partikkelspredning til omkringliggende områder begrenses i størst mulig grad, jf. 3.2.

3.4 Naturmangfoldloven
Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 8. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Statsforvalteren har bl.a. lagt Naturbase og Vann-nett til grunn for vurderingen. Vi har også lagt til grunn rapporter utarbeidet i forbindelse med de omsøkte tiltakene og uttalelser vi har fått, jf. punkt 4 nedenfor. Ut fra det ovennevnte vurderer vi at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig.

Når det gjelder effekter av påvirkningen, er miljøkonsekvenser av mudring og utfylling godt kjent gjennom erfaringer fra lignende tiltak. Vi legger derfor ikke vekt på føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9.

Tiltakenes påvirkning på økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. De omsøkte tiltakene er tidsbegrensede engangstiltak. Forutsatt at tiltakene gjennomføres i henhold til vilkårene stilt i tillatelsen og tatt i betraktning at dette er tiltak av begrenset omfang, vurderer vi at det ikke er sannsynlig at tiltakene vil føre til uakseptabel skade på naturmangfoldet. Vi forventer at tiltakene kan medføre kortvarig forringelse av vannmassene lokalt.

Ifølge naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Vilkår om siltgardin, turbiditetsmålinger og begrensninger i tidsperiode for gjennomføring av tiltaket er eksempler på dette. Videre sier naturmangfoldloven § 12 at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Det må benyttes den teknologien som gir minst miljøbelastning, jf. vilkår 2.5 («Best Available Technology»).

3.5 Vannforskriften
Tiltaksområdet berører en del av vannforekomsten Gauslåfjorden bekkefelt (ID: 020-361-R), i og med at Sundtjørn ikke er registrert som egen vannforekomst i Vann-nett. I Vann-nett er vannforekomsten registrert med «moderat» økologisk tilstand pga. forsuring og «dårlig» kjemisk tilstand per 02.06.2026. De omsøkte tiltakene berører kun en svært begrenset del av vannforekomsten. Statsforvalteren mener derfor at det er rimelig å anta at tiltakene ikke vil forringe miljøtilstanden i vannforekomsten i nevneverdig grad eller ha innvirkning på hvorvidt vannforekomsten når miljømålene eller ikke, jf. vannforskriften § 4, forutsatt at tillatelsens vilkår overholdes. Vi vurderer derfor at vannforskriften § 12 ikke kommer til anvendelse i det aktuelle tilfellet.

[5] Miljødirektoratet, M-350 | 2015, Veileder for håndtering av sediment – revidert 25. mai 2018.

3.6 Samlet vurdering og konklusjon

De omsøkte tiltakene er engangstiltak av begrenset varighet og omfang. Det er registrert viktige naturverdier som potensielt kan påvirkes av tiltakene. Vi har stilt vilkår for gjennomføring for å minimere negative konsekvenser. Etter en samlet vurdering finner Statsforvalteren grunnlag for å gi tillatelse til tiltakene på visse vilkår. Forutsatt at tiltakene gjennomføres i henhold til vilkårene, mener vi at de ikke vil føre til uakseptable miljøpåvirkninger for naturmangfoldet og forringelse av vannforekomsten. I denne sammenheng viser vi særlig til vilkår om siltgardin under arbeidene, samt vilkåret om måling av turbiditet. Vilkårene er etter vår vurdering i samsvar med naturmangfoldlovens prinsipper.

Statsforvalteren legger i den konkrete saken vekt på formålet til tiltakene og finner grunnlag for å gi tillatelse til tiltakene.

4 Saksgang

Statsforvalteren sendte den 27.02.2026 den opprinnelige søknaden på høring til berørte parter og aktuelle myndigheter. Nedenfor har vi oppsummert uttalelsene som er kommet inn.

4.1 Innkomne uttalelser

Norsk maritimt museum, 10.03.2026
Norsk maritimt museum (NMM) har ingen anmerkning til søknaden.

Birkenes kommune, 19.03.2026
Kommunen anser ikke at tiltaket er i tråd med arealformålet i reguleringsplanen for *Søre Herefoss – Hynnekleiv* (planID 20210004), og vurderer at det kreves dispensasjon for gjennomføringen.

Om *natur- og miljøforhold* skriver kommunen følgende:

> *Sundtjern er registrert med naturtype «ikke-forsuret restområde» (fra 2002, Naturbase) og det må ses i sammenheng med registrert naturtype i Gauslåfjorden («rike mudderbanker»). Disse områdene er viktige områder for vann- og vadefugl. Det kan likevel antas at fugl og annet vilt forstyrres av periodevis aktivitet på skytebanen. I tiltaksområdet er vegetasjonen i tjernet i dag preget av takrør, gjengroing og stillestående vann.*
>
> *Det er kjent at laks ved gode vannføringsforhold kan passere Laksefossen og videre til Storefoss nord for Gauslå. Selv om Sundtjerna ikke er typiske gyteområder for laksefisk, kan området være relevant næringsområde for ål. Kommunen støtter forslaget om å ta hensyn til ålens utvandringsperiode, samt øvrige vurderinger knyttet til å hindre negative effekter på fiskevandring. Det er videre viktig at kulverter/rør dimensjoneres og anlegges slik at vandring mellom tjernene og til Tovdalsvassdraget ikke hindres.*

Agder fylkeskommune, 25.03.2026
Fylkeskommunen minner om at dersom utslippet kan føre til at miljømålene i vannforvaltningsplanen ikke nås, eller at tilstanden i vannforekomsten blir dårligere, må dette vurderes opp mot kravene i vannforskriften.

Videre skriver fylkeskommunen at mudringstiltak kan medføre forringelse av produksjonsmuligheter for fisk og andre vannlevende organismer, og krever derfor normalt tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Fylkeskommunen skriver at det normalt settes vilkår i en tillatelse etter forurensningsloven som begrenser negativ påvirkning på fisk. De henviser til at søker vurderer å ikke

bruke siltgardin av hensyn til ål, og legger til grunn at dette er faglig forankret. I så tilfelle vil ikke tiltaket kreve ytterligere behandling etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Når det gjelder kulturminner, viser Agder fylkeskommune til at det står to gamle brostein ved Sundtjørn bru, med inskripsjonene *Ytre Sundtjønn bru* og *Indre Sundtjønn bru*. Steinene inngår i et rekkverk på en liten betongplate fra 1928. Brosteinene er ifølge fylkeskommunen et lokalt viktig kulturminne som bør ivaretas. Fylkeskommunen anbefaler at brosteinene flyttes i forbindelse med utvidelsen og gis en ny plassering langs veien, slik at de opprettholder sin historiske kontekst, funksjon og opplevelsesverdi.

Tiltakshaver har ikke sendt inn kommentarer til de overnevnte uttalelsene.

5 Endring og omgjøring

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endringen ønskes gjennomført.

Statsforvalteren kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake med hjemmel i forurensningsloven § 18.

6 Ansvarsforhold og behandling av andre myndigheter

Dette vedtaket er gjort med bakgrunn i det vi i dag vet om området. SVV er ansvarlig for at tiltakene gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen. Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver fra ansvaret for innhenting av tillatelse etter annet lovverk eller fra berørte grunneiere og rettighetshavere m.m. Tiltakshaver er selv ansvarlig når det gjelder andre brukerinteresser som kan bli berørt. Vi forutsetter at eventuelle privatrettslige forhold er avgjort før tiltakene finner sted.

Brudd på vilkår i en tillatelse kan medføre straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

Vi minner for øvrig om meldeplikt til Norsk maritimt museum ved eventuelle funn av kulturminner under anleggsarbeidet. Vi minner også om anmodningen fra Agder fylkeskommune om å ivareta kulturminner, jf. uttalelsen gjengitt ovenfor.

7 Klagerett

SVV og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket om tillatelse. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal markeres med vår referanse 2026/2250 og sendes til Statsforvalteren på e-post sfagpost@statsforvalteren.no.

Med hilsen

Veronica Skjævestad (e.f.)
seksjonsleder
Miljøvernavdelingen

Bjørn Stokke
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Vilkår til tillatelse for mudring og utfylling ved Sundtjørn Birkenes kommune

Kopi til:

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Alexander Aas-Hansen	Gauslå, Herefossveien 2836	4830	Hynnekleiv
Bane NOR SF	Postbosk 4350	2308	HAMAR
Birkenes kommune	Postboks 115	4795	BIRKELAND
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV AGDER	c/o DNT Sør Gyldenløves gate 2	4611	KRISTIANSAND S
HEREFOSS SKYTTERLAG	Nordgarden 19	4766	HEREFOSS
Jon Arne Myrvang	Adamshaven 17	4824	Bjorbekk
Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091, Majorstuen	0301	OSLO
Norsk Maritimt Museum	Postboks 720 Skøyen	0214	OSLO

Statsforvalteren i Agder

Tillatelse til tiltak i vassdrag ved gnr./bnr. 124/34 i Birkenes kommune

1 Tillatelsens ramme og varighet

1.1 Tillatelsen gjelder tiltak i sjø/vassdrag ved gnr./bnr. 124/34 i Birkenes kommune. Tillatelsen omfatter følgende tiltak:

a) mudring av inntil 660 m^3 sediment
b) utfylling av inntil 660 m^3 sprengsteinmasser

Bunnarealet som blir berørt tiltakene, skal ikke overskride areal avgrenset på kart i figur 2 i vedtaksbrevet.

1.2 Tillatelsen gjelder i to år fra og med vedtaksdato.

2 Generelle vilkår

2.1 Statens vegvesen (heretter kalt tiltakshaver) er ansvarlig for at krav i tillatelsen overholdes. Når tiltakshaver engasjerer entreprenør til å utføre oppgaver, skal tiltakshaver sørge for at utførende entreprenør er kjent med og følger opp vilkår i tillatelsen.

Den som utfører arbeidet, skal kunne fremlegge kopi av denne tillatelsen på arbeidslokaliteten, inntil tiltaket er avsluttet.

2.2 Tiltakshaver skal varsle Statsforvalteren om at arbeidene settes i gang senest to uker før oppstart. Oppstart meldes med en e-post til sfagpost@statsforvalteren.no og merkes med saksnummer 2026/2250. Tiltakshaver skal også varsle Statsforvalteren når arbeidene er avsluttet.

Statsforvalteren kan føre tilsyn under arbeidene.

2.3 Tiltakshaver skal gjennomføre en miljørisikovurdering av arbeidene i sjø, som skal vise at tiltakshaver har kunnskap om og oversikt over hvilken risiko arbeidene utgjør for ytre miljø.

Tiltakshaver skal forsikre seg om at utførende entrepenør har etablert system for internkontroll slik at tillatelsens krav og krav som følger av annet miljøregelverk, overholdes.

2.4 Arbeidene i vann skal utføres på en måte som minimerer spredning av forurensning. Det skal velges en teknologi som minimerer spredning av partikler, og som er optimal med hensyn til vanninnhold for videre håndtering av de oppmudrede massene. Teknologien skal vurderes underveis i arbeidet og kriterier for bytte av teknologi skal beskrives i internkontrollen.

2.5 Mudring og utfylling skal gjennomføres under gunstige strøm- og vindforhold for å begrense spredningen av partikler i mest mulig grad. Utfyllingen skal gjennomføres på en måte som sikrer stabilitet i massene under tiltakets utførelse og i ettertid.

2.6 Tiltaket skal ikke gjennomføres i perioden fra og med 1. september til og med 31. mai.

3 Krav til gjennomføring av tiltakene

Utfylling
3.1 Mengder og tidspunkt for utfylling av masser samt utfyllingssted skal loggføres og rapporteres, jf. vilkår 4.

3.2 Det er kun tillatt å fylle ut med sprengstein, og massene skal være egnet til formålet.

Tiltakshaver skal vurdere utfyllingsmassenes egnethet mht. innhold av helse- og miljøfarlige stoffer og potensial for forringelse av vannmiljøet. Sprengstein som kan eller vil medføre nevneverdige skader eller ulemper for vannmiljøet, skal ikke benyttes. Det skal ikke brukes stein med fare for innhold av syredannende bergarter. Massenes kvalitet må kunne dokumenteres.

Dersom det påtreffes avfall, skal dette sorteres fra og leveres til lovlig avfallsanlegg. Utfyllingsmassene skal ikke inneholde skyteledninger, plastarmering eller annet plastavfall. Tiltakshaver skal sikre at utfyllingsområdet overvåkes visuelt for plastavfall, og at dette samles effektiv under tiltaket. Plast som ikke har fulgt med sprengssteinsmassene, skal fjernes fra tiltaksområdet. Logg over oppsamlet plastavfall leveres sammen med sluttrapport, jf. vilkår 4.

Tiltakshaver skal etablere en rutine for mottakskontroll med utfyllingsmassene, som sikrer at det kun fylles ut med masser som er tillatt i denne tillatelsen.

Mudring
3.1 Mengder og tidspunkt for opptak av masser samt mudringsdybde og mudringssted skal loggføres og rapporteres, jf. vilkår 4.

3.2 Håndtering og eventuell avvanning av mudrede masser må foregå slik at minst mulig partikler spres.

Mudrede masser skal leveres til lovlig avfallsanlegg.

3.3 For å hindre spredning av partikler skal det etableres en avskjærende partikkelsperre (f.eks. siltgardin) i ytterkant av tiltaksområdet. Partikkelsperren må dekke hele vannsøylen, og ved avslutning av tiltaket må partikkelsperren fjernes på en måte som hindrer spredning av partikler.

3.4 Turbiditet skal overvåkes under arbeidene i Sundtjørn i henhold til gjeldende norsk standard for dette og inngå i miljøovervåkingen. Overvåkingen av turbiditet skal omfatte:

- Måling av turbiditet i minst én referansestasjon i området som ikke er påvirket av arbeidene i vannet.
- Måling av turbiditet i minst én målestasjon i området som er påvirket av arbeidene i vannet. Måleren/målerne skal være plassert slik at den/de på best mulig måte fanger opp/registrerer spredning av partikler fra tiltaket. Beskyttelse av nærliggende naturverdier og fiskeriinteresser skal vektlegges ved plassering av stasjonen(e).

Alle målinger skal loggføres. Turbiditet skal måles ved alle stasjoner samtidig. Måleutstyret skal jevnlig kontrolleres og kalibreres.

Grenseverdi for turbiditet settes til 10 NTU over referanseverdi målt hver 10. minutter. Ved overskridelse av grenseverdien må tiltaket stanses til turbiditeten har gått ned under

grenseverdien og ev. tiltak er gjennomført. Ved teknisk stopp i turbiditetsmålere må arbeidene i sjø stanses.

Program for turbiditetsmålinger der planlagt plassering av målestasjonene vises og begrunnes, sendes Statsforvalteren innen tre uker før oppstart av arbeidene.

4 Rapportering

Statsforvalteren skal ha sluttrapport om arbeidene som er utført, innen to måneder etter at tiltakene er avsluttet. Rapporten skal dokumentere at vilkårene som er gitt i tillatelsen, er overholdt. Rapporten skal bl.a. inneholde følgende:

- beskrivelse av gjennomførte tiltak
- kopi av loggføringer
- kart som viser hvor massene er fylt ut
- redegjørelse for ev. avvik
- vannlokalitetskoder

5 Registrering av data

5.1 Tiltakshaver skal rapportere data fra utført prøvetaking i sediment i Miljødirektoratets fagsystem Vannmiljø. Vannlokalitetskodene skal oppgis i sluttrapport, jf. vilkår 4.